

2006-08-30

Barnen främst

”Sverige ska vara världens bästa land att växa upp i. Barnens väl idag avgör Sveriges framtid.”
(valmanifestet)

Inledning

Vår ambition är att Sverige ska vara världens bästa land att växa upp i. Det kräver en politik som fortsatt sätter barnen främst.

De senaste åren har vi gjort stora satsningar på barn och deras familjer. Vi har höjt barnbidraget och flerbarnstillägget, som också införts redan från andra barnet. Vi har höjt grundnivån i föräldraförsäkringen och höjt ersättningen för lägstಾನിവådagarna. Vi har också höjt taket i försäkringen så att nästan alla föräldrar får ut 80 procent av sin inkomst när de är föräldralediga. Vi har förbättrat bostadsbidraget, höjt underhållsstödet och infört ett barntillägg i studiemedelssystemet. Ett umgängesbidrag har införts för att underlätta för de mest ekonomiskt utsatta föräldrarna att ha barnen tidvis boende hos sig. Maxtaxan i barnomsorgen har förbättrat barnfamiljernas ekonomi kraftigt. Därtill är vi nu nära vårt mål att anställa 6 000 fler förskollärare, barnskötare och annan personal i förskolan, och 15 000 fler lärare, specialpedagoger och andra specialister i skolan.

Men trots gedigna satsningar finns det ännu alltför många barn i vårt land som lever i familjer som är utsatta, ekonomisk eller på andra sätt.

Så gott som alla barn i Sverige har mat på bordet och kläder på kroppen. Men det finns barn som känner sig utpekade när det är dags att berätta om vad man gjort på sommarlovet, när pengarna till skolresan ska samlas in, eller som inte kan följa med kompisarna på ett spontant biobesök. Familjerna bor ofta i utsatta bostadsområden och barnen har inte samma möjlighet som andra att delta i fritidsaktiviteter. De tvingas också tidigt ta ansvar för familjens ekonomi och delar föräldrarnas oro för att pengarna ska vara slut långt innan månaden är det. Några barn far också illa fysiskt och psykiskt i familjer präglade av våld och missbruk. I valmanifestet har vi utlovat fortsatta satsningar på barnen och barnfamiljerna. Det handlar om sänkt maxtaxa i förskolan och skolbarnsomsorgen, men också riktade satsningar på barn i utsatta familjer. I denna rapport konkretiserar vi förslagen.

En välfärd som omfattar alla

En rapport med internationella jämförelser framtagen på uppdrag av EU-kommissionen visar att länder som har en välfärd som omfattar alla, inte bara några, också har lägst andel barn som lever i ekonomisk utsatthet. När man känner att hjälpen finns där om man skulle behöva den är man också villig att bidra till de gemensamma försäkringarna. När alla bidrar blir det mer pengar att fördela och då får de som bäst behöver det också mest hjälp.

Vi vill slå vakt om den modell för trygghet som vi har valt. Därför höjer vi taken i våra sociala försäkringar så att fler verkligen får ut 80 procent av sin lön om man blir sjuk, arbetslös eller föräldraledig. Därför ska vi också värna barnbidragens värde.

1. Arbete åt alla föräldrar

Störst andel ekonomiskt utsatta barn är de som har ensamstående föräldrar och föräldrar med utländsk bakgrund. Gemensamt för föräldrarna är att de saknar jobb och det är just tillgången till arbete som är den utan jämförelse viktigaste faktorn för att motverka ekonomisk utsatthet. Vi har satt in många åtgärder för att komma tillrätta med arbetslösheten och nu kommer också jobben. Den positiva utvecklingen ska förstärkas och förlängas med fortsatt målmedvetna och konsekventa satsningar på industri, företagande, forskning och utbildning. Men fortfarande krävs särskilda insatser för att bryta långvarig arbetslöshet. Därför satsar vi på en aktiv arbetsmarknadspolitik, med fler chanser till utbildning, anställningsstöd och 20 000 plusjobb.

Alla har rätt till en egen försörjning genom arbete. Kampen mot arbetslösheten är och kommer alltid att vara socialdemokraternas viktigaste fråga.

2. Nästa steg mot en avgiftsfri förskola

Det är självklart att man inte betalar för att gå i skolan. Förskolan är det första steget i det livslånga lärandet och stärker också barnens sociala förmågor. Därför ska alla ha tillgång till en förskola av god kvalitet. Därför bör också förskolan på sikt vara avgiftsfri.

Vi vill nu ta ytterligare ett steg på vägen mot en avgiftsfri förskola och sänka maxtaxan med 300 kronor. Ingen ska betala mer än två procent av hushållsinkomsten för det första barnet i förskolan och inte mer än en procent för det andra barnet. Avgiften för det tredje barnet ska tas bort. Idag har 4- och 5-åringar avgiftsfri förskola tre timmar om dagen, allmän förskola. Nu vill vi utvidga den rätten till att även omfatta 3-åringar.

Exempel på ekonomiska effekter av sänkt maxtaxa i förskolan:

<i>Hushålls - inkomst</i>	Ett barn		Två barn		Tre barn	
	<i>Avgift idag</i>	<i>Ny avgift</i>	<i>Avgift idag</i>	<i>Ny avgift.</i>	<i>Avgift idag</i>	<i>Ny avgift</i>
20 000	600	400	1 000	600	1 200	600
40 000	1 200	800	2 000	1 200	2 400	1 200
50 000	1 260	960	2 100	1 440	2 520	1 440

Efter skolan går de flesta barn till fritids, eller skolbarnsomsorgen. Skolbarnsomsorgen ska inte heller utestänga barn av kostnadsskäl. Vi vill därför sänka maxtaxan också i skolbarnsomsorgen från 840 kronor till 480 kronor för första barnet.

Exempel på ekonomiska effekter av sänkt maxtaxa i skolbarnsomsorgen:

<i>Ett barn</i>		<i>Två barn</i>		<i>Tre barn</i>		
<i>Inkomst</i>	<i>Avgift idag</i>	<i>Ny avgift</i>	<i>Avgift idag</i>	<i>Ny avgift.</i>	<i>Avgift idag</i>	<i>Ny avgift</i>
20 000	400	200	600	300	800	300
40 000	800	400	1 200	600	1 600	600
50 000	840	480	1 260	720	1 680	720

3. Fler anställda i förskolan, skolan och på fritids

Samma EU-rapport som nämns ovan visar att en allmän skola och förskola av hög kvalitet har stor betydelse för att kompensera för ojämlikheter och ge alla barn goda förutsättningar i livet. Grundskolan ska hålla hög kvalitet och ge fullgoda kunskaper till alla. Därför vill vi bland annat göra en särskild satsning på att förbättra kunskaperna i matematik och svenska, bland annat genom fortbildning av lärare. Men det måste också finnas plats för varje enskilt barn att under trygga former växa och utvecklas som människa. Trygghet och studiero ska råda. Gemensamma ordningsregler ska utarbetas av elever, föräldrar och personal tillsammans. Integrationen måste förbättras och vi vill göra särskilda insatser i storstädernas förorter och i socialt utsatta områden.

Nu går vi vidare. Trygga barn kräver fler lärare, pedagoger och andra vuxna.

- Vi når nu målet att anställa 6 000 fler förskollärare, barnskötare och annan personal i förskolan. Barngrupperna har minskat och personaltätheten är den högsta sedan 1994. Vi vill att barngrupperna ska fortsätta att minska och personaltätheten öka i förskolan.
- Vi har satt av pengar för att anställa 15 000 fler lärare och andra specialister i skolan. Men lika chans kräver olika resurser. Därför vill vi gå vidare genom att anställa 1 000 resurspersoner i de skolor som har det tuffast.
- Vi vill se en kvalitetssatsning på fritids. Inte minst för de barn som får minst stöd hemma är möjlighet till läxhjälp och utvecklande fritidsaktiviteter efter skolan viktigt. Vi vill anställa 3 000 fler fritidspedagoger och annan personal inom skolbarnsomsorgen.

Stöd till ekonomiskt utsatta familjer

”Barnbidraget höjdes och flerbarntillägget förbättrades för mindre än ett år sedan. Vi ska hävda barnbidragets värde. Därutöver krävs särskilda förbättringar för barnfamiljer med svag ekonomi. Det gäller inte minst många ensamstående föräldrar.”(Valmanifestet)

Familjer med utsatt ekonomi tvingas vända på varenda krona och varje hundralapp är viktig. De generella stöden till barnfamiljerna lägger grunden. Men det behövs också särskilda satsningar.

Vi vill satsa 700 miljoner kronor för att förbättra de ekonomiskt utsatta familjernas situation.

1. Bättre bostadsbidrag

I familjer som lever under knappa ekonomiska villkor är hyran en dryg utgift. För att förbättra dessa familjers situation har vi i år förbättrat bostadsbidraget. Men ytterligare förbättringar krävs.

Bostadsbidrag ges till hushåll som har inkomster under dagens tak på 117 000 kronor per år. Den gränsen har gällt lika för ensamstående som sammanboende. Det gör att sammanboende har en mycket lägre inkomststandard.

Därför vill vi höja inkomsttaket för sammanboende föräldrar med låga inkomster, från 58 500 kr/år och person till 74 000 kr/år och person.

Nu när arbetsmarknaden förbättras kraftigt kommer många ensamföräldrar, som ofta arbetar deltid, att välja att gå upp i arbetstid. Det är viktigt att bostadsbidragsreglerna inte motverkar detta.

Vi vill därför minska avtrappningen av bostadsbidraget mot inkomster så att marginaleffekten minskar från 20 till 17 procent.

Det kommer att betyda att betyda bättre ekonomi för många ensamstående föräldrar med barn.

2. Höjt underhållsstöd

Underhållsstödet har legat still på samma nivå i en lång följd av år. Nyligen höjde vi det med 100 kronor samtidigt som de mest utsatta betalarna skyddades. Men många ensamstående föräldrar har fortfarande en svår ekonomisk situation och

har i mindre utsträckning än andra grupper återhämtat sig från den ekonomiska krisen på 1990-talet.

Vi vill därför höja underhållsstödet med ytterligare 100 kronor så att fullt underhållsstöd efter höjningen ska betalas ut med 1 373 kronor per månad.

Sammantaget ger dessa nya regler förbättringar på flera hundra kronor i månaden för berörda familjer. Nivån på förbättringen beror på om föräldern är ensamstående, hushållets inkomst samt hushållets boendekostnad.

Ensamstående med två barn

	Nuvarande regler	Nya regler
Inkomst	19000	19000
Underhållsstöd	2546	2746
Bostadsbidrag	1200	1500
Förbättring		500

Sambo med tre barn

	Nuvarande regler	Nya regler
Inkomst 1	18000	18000
Inkomst 2	10000	10000
Underhållsstöd	0	0
Bostadsbidrag	400	1300
Förbättring		900

Antaganden för nya regler:

- Höjt underhållsstöd med 1200 kronor/barn och år
- Sänkta marginaleffekter i bostadsbidraget från 20 procent till 17 procent
- Höjd inkomstgräns i bostadsbidraget för sambo från 58500 till 74000

Antagen bokostnad:

Ensamstående	5500kr/mån
Sammanboende	6600kr/mån

3. Barn- och ungdomspsykiatrin ska förbättras

Barns och ungas psykiska hälsa har fått ökad uppmärksamhet under senare år. Larmrapporter har kommit från såväl myndigheter som frivilligorganisationer om att den psykiska ohälsan bland barn och unga ökar. Det är oacceptabelt att barn och unga ska behöva må så dåligt. Ingen ska heller behöva vänta orimligt länge på hjälp. Tillgängligheten till barn- och ungdomspsykiatrin måste förbättras. Dessutom måste både kunskap och metoder bli bättre.

Vi vill införa en vårdgaranti för psykiatrin och inrätta ett nationellt centra för metodutveckling. Stöd till barn och ungdomar som löper risk att drabbas av svårare psykisk ohälsa ska prioriteras och samordningen mellan elevhälsan, barn- och ungdomspsykiatrin och socialtjänsten måste förstärkas.

Under 2007 och 2008 satsar vi årligen 250 miljoner kronor på barns och ungas psykiska hälsa.

4. En utvecklad social barn- och ungdomsvård

”Den sociala barn- och ungdomsvården ska stärkas. Åtstörningar, droger, steroider och självdestruktivitet är allvarliga tecken på att många barn och ungdomar behöver bli sedda och tagna på allvar. Ibland behövs professionell hjälp. Under mandatperioden vill vi göra en särskild satsning på barn- och ungdomspsykiatrin.” (Valmanifestet)

Även om det ibland är nödvändigt för att skydda barnet är det ett oerhört stort ingrepp i ett barns liv att bli omhändertagen av samhället. Många barn kan vittna om detta. Vägen fram till omhändertagandet har många gånger varit lång och krokig, inte sällan kantad av vuxnas svek. Många gånger har människor i omgivningen misstänkt – men blundat.

Nu satsar vi 120 miljoner kronor för att stärka arbetet i den sociala barn- och ungdomsvården.

Vi vill att fler familjecentraler ska etableras och att samarbetet mellan barnomsorg, skola, socialtjänst och BUP ska stimuleras. Kraven på barnperspektiv i familjehemmen måste bli tydligare. Barn och ungdomar ska få en instans att vända sig till med sina synpunkter, till exempel genom enskilda samtal med sin socialsekreterare. När ett barn dör till följd av ett brott - eller om det annars finns särskilda skäl - ska en dödsfallsutredning genomföras. Syftet är att granska vad samhällets myndigheter känt till om barnets situation, och vad som gjorts för att förhindra dödsfallet. Dessa utredningar ska också hjälpa oss i arbetet med att förhindra att barn far illa.

Ett enda barn som blir utsatt för våld eller tvingas bevittna misshandel är ett barn för mycket. Nu bygger vi upp så kallade Barnahus runt om i landet – platser där barn under trygga och lugna former och vid få tillfällen kan möta de människor som behövs för att utreda övergreppen. Mäns våld mot kvinnor och barn ska bekämpas. Varje kommun ska ta sitt ansvar för att stötta de kvinnor och barn som har utsatts för våld och sexuella övergrepp.

5. Familjelotsar för barn med funktionshinder

Vi vill se en sammanhållen skola som är en mötesplats för barn från olika sociala miljöer och kulturer - och som är tillgänglig för barn med funktionshinder. Familjer som har barn med funktionshinder har ofta en besvärlig situation med många stöd- och serviceinsatser från olika håll, särskilt om funktionshindret är omfattande. Enskilda familjer kan ha kontakt med ett stort antal handläggare.

För att underlätta för dessa familjer vill vi införa en försöksverksamhet med familjelotsar som ska underlätta samordningen av de insatser barnen behöver.

Barnkonventionen behövs

Det är nu mer än 15 år sedan Sverige skrev på Barnkonventionen. Mycket har hänt under dessa år men mycket återstår att göra. Det uppkommer ständigt nya behov för att stödja barnen i den föränderliga vardag de möter. Kunskap om barnkonventionen i allmänhet och den praktiska tillämpningen i synnerhet är ett viktigt steg på vägen för att stärka barnens rätt. Vi vill därför öka kunskapen bland beslutsfattare och olika yrkesgrupper i stat, kommun och landsting.

Föräldrar kan behöva stöd i sin föräldraroll. Alla föräldrar har inte samma möjlighet att klara av sin situation som en tålmodig och tillåtande förälder som sätter sitt barns behov i främsta rummet. Både kunskaperna och metoderna behöver utvecklas och goda exempel spridas.

Högerpolitik gynnar inte barnen

Det här är vårt alternativ för att förbättra situationen för de mest utsatta barnen. Vi vill driva en politik för att minska ekonomiska och sociala klyftor i samhället. Den moderatstyrda högeralliansen har en helt annan agenda. De föreslår kraftigt sänkta skatter. Hittills har de presenterat förslag om skattesänkningar som uppgår till drygt 100 miljarder kronor. Skattesänkningarna ska betalas med försämrad välfärd och ökade avgifter.

Med högeralliansens politik kommer de som har det svårast att få det ännu svårare och politiken slår direkt mot barnfamiljerna. Moderaterna har föreslagit förkortad föräldraförsäkring. De har föreslagit sänkt ersättning i föräldraförsäkringen. De har också föreslagit lägre sjukpenning, ytterligare en karensdag, dyrare sjukvård, dyrare läkemedel och sänkt ersättningsnivå i a-kassan. Detta sker samtidigt som förmögenhetsskatten och fastighetsskatten ska avskaffas. Konsekvenserna blir att klyftorna ökar och antalet ekonomiskt utsatta riskerar att öka markant.

Vi prioriterar istället välfärdssatsningar och att förbättra alla barnfamiljers ekonomi samtidigt som vi genom riktade satsningar stärker situationen ytterligare för de ekonomiskt mest utsatta barnen.

Vi vill förbättra kvaliteten i välfärden istället för att sänka skatterna. Vi vill utveckla, inte avveckla, den svenska modellen.

Alla ska med. Inte bara några.

